

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloquentiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XI. De notitia sui.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39015

esse vel hinc perspicuam dices: 1. quòd principia sapientiæ unicuiq; homini sint innata. 2. quia à doctissimis jam viris exculca est Philosophia, & dilucidè descripta.

EPILOGUS hortatorius repetet summam argumenta, & reprehēdet eos, qui cùm & temporis & pecuniæ etiam in res perniciosissimas sint profusissimi, hic de temporis jactura & sumptuū inutili profusione & magnitudine, quasi censorii quidam Catones, graviter conquerūtur: in litteras ac præceptores, si denarium quis impendat, talentum reputant: hic ponderant maurum ut aurum, at iidē in lanistas, sicas, cōvivia, canes, & si audire placet, luppas supra quam patitur patrimoniū, alioqui splendidissimum, sunt prodigi. O præclari vestrorum studiorum duces, monitores circumspecti, qui vos helluari, quàm philosophari malunt! Quin vos potius, quotquot adestis humaniorum litterarum cupidi adolescentes, cohortari non intermittim⁹, ut exemplo eorum, quos tota admirata est posteritas, institutoq; majorum huic vos omnium benefactorum matri Philosophiæ excolendos & sanandos detis, neq; vel insidiosis vos voluptatum illecebris, vel levissimorum imperitorumque hominum insulso iudicio, vel deniq; laboris fuga ab eadem vos abduci patiamini.

XI. DE NOTITIA SVI.

EXORDIUM *ab exemplo impiorum Christianorum Gentilium*: Admodum semper anxii ac solliciti fuēre Christiani omnes, qui hoc nomen pietate æquârunt, imò nationes quoque in cæcogentilitatis nubilo caligantes, ut sui notitiam adipiscerentur: illud enim sive Chilonis Spartani, sive Solonis Attici, γνῶθι σεαυτὸν, quod latinè est, nosce te, non Delphiæ duntaxat columnæ inscripserunt, sed ut cœlitus delapsam vocem summa

Vide R. D.
Martini del
Rio ora sex.
de notitia
sui.
Viridarium
Busai, &
orat. Anto-
ni delavati
de suis cogiti-

tionem Specu-
lum est vera
& summa
sapientia in-
strumētum,
quod præstat
ut nos ipsos
cognosca-
mus.
Honestum
est quod
Deus præci-
pit.

veneratione coluerunt. Et quia speculi usus ad sui notitiam singularis est, ideò Socrates discipulis consulebat, ut se quotidie ad speculum ornarent, ea gratia, si formosi apparerēt, formam faciei pulchritudine morum vincerent; si deformes, labē hanc vultus noxamque animæ formositate abolerent. Nec minus acutè Maurorum acutissimus Avicenna, quibus os distortum esset, jubebat frequentius in speculum inspicere, ut oris ignominiam verborum honestate tegere niterentur.

PROPOSITIO: Ut igitur & nos notitiæ nostræ desiderium vehementius animo concipiamus, quanta sit notitiæ sui honestas, utilitas, & necessitas declarabo.

CONFIRMATIONIS I. *Locus ab honesto*: Quia planè necessaria futura mortalibus erat sui exacta cognitio. Deus humanæ salutis cupientissimus, nobis hanc scientiam nō uno duntaxat modo, aut sero tandem, sed ab ipso mundi exordio diversis modis inculcavit. Primū disertis verbis, cum apertè docuit Adamum quid esset, *pulvis*, inquiens es, *Gen. 3. in pulverem reverteris.* Secundò docuit nos idem rebus ipsis, quando Jeremiam duxit in domum figuli, & ei ostendit quo pacto figulus ex argilla generis omnis vasa formaret, frangeret, reficeret arbitrato suo. Tertiò arcanis quibusdam notis, cum *Gen. 5.* nomen masculi & fœminæ vocavit Adam, hoc est, hominem: tunc enim communi hoc nomine indicavit utriq; quid essent, & præceptum hoc, noscete ipsum, eis promulgavit.

Optimo jure & prudenter Deus initio mundi à viliori potius parte, materia corporis, quàm à nobiliore, quæ est anima, utrique sexui commune hoc nomen desumpsit: quia id, & Deo gloriosius; & homini utilius fuit. Deo id gloriosius fuit, quia ut magnorum Regum potentia tum maximè prædicatur, quando ex minimis maximam, & ex vilissi-

vilissimis nobilissima efficiunt, quando (ut Anna prophetavit) *de pulvere suscitant egenum, & de ster-* 1. Reg. 2, 8.
core pauperum elevant: Sic Deo placuit lutum istud non elementis modò, sed & sideribus & orbibus cœlestibus præferre, cunctis etiam viventibus corporeis creaturis præficere, ut sic magnanimitatem, beneficentiam, sapientiam, omnipotentiamque suam cunctis propalaret. Idem homini utilissimum fuit, quia non obscurum periculum superbiæ huic luto imminebat, quando cunq; naturæ ac cõditionis suæ oblivione rangeretur; ab hoc eum periculo Deus eripuit, ipsa nominis Adam impositione. Semper, ut verè Divus prodidit Basilii, nobis quod sumus ante oculus positum est, non possumus oblivisci materiæ nostræ, nisi moriamur: nec enim prius à terra recedimus, atq; cum in terram redimus. Ex terra creati, in terra nati, & educati, super terram gradimur, stamus, sedemus, procumbimus; quidquid fermè gerimus in terra, vel super terram gerimus. Ut igitur sicut oculis, sic etiam cogitationi terræ memoriæ continuò ingereret Deus nos Adam vocavit, eò quòd nos de limo terræ formarat, non de quavis terra, neque de terra, quæ foret arida & sterilis; sed de succulenta & pingui, quam Hæbræi Adama vocant, nos lutum, humum, argillam. Igitur cum Deus homini nomen istud imposuit, non aliud egit, quàm si dixisset apertius, cognosce te ipsum ô Adam, memero quid sis: vocaris Adam, es lutum: diceris Adam quia es Adam: diceris homo, quoniam es humus. Nomen inde tibi consultò, quod te tui non sinat oblivisci. Terra gerula tui, te nominis quod geris; te nomen vicissim terræ, quam calcas admonebit; ac nomen & terra simulambo te ad omnem humanitatem atq; humilitatem revocabunt.

CONFIRMATIONIS II. *Locus à variis huius notitia commodis.* I. Notitia sui est gradus ad notitiam Sapientia
Sapientissimi

*ma duo
præcipua
sunt partes.*

*Eccæ quot
bona parit,
unâ notitiam
sui.*

Dei: ad cognitionem, inquam, Dei per cognitionem nostri ascēditur. Nam qui se novit creaturam, nescire nequit aliquem esse Creatorem: qui se scit feruum, ignorare non potest habere se dominum: qui novit se aliquando non fuisse, hunc non latet esse alium, per quem factus, ut qui non erat existeret: qui callet se propriis viribus subsistere non posse, non potest non suspicere alium, à quo conservatur: hinc timor, hinc amor, hinc fides, spes ceteræ virtutes ad unum. Ideo D. Francisc^{us} (quàm indiligēs mundanæ & brevis, tam studiosus divinæ & æternæ sapientiæ) hoc unum solidæ noctis oratione à Deo postulavit, notitiam sui Deique: *Nōrim me, nōrim te Domine.*

2. Cognitio nostri est signum in corda nostra Christum sibi adventu suo hospitem delegisse. Solis in nostro Orizōte præsentiam licet avium cantillantium lætitia, & quidem risus, & amœnitās plantarum omniū, hominum etiam ad suam quisque properantium functionem alacritas declarēt, tamen hæc omnia consecraria quædam sunt effectus præcipui, & per eum demonstrationes, advenisse nobis solis exortum, cujus adversus præcipuus effectus est ipsa diei lux exoriens, & omnia pulsis tenebris lætitia perfundens. Eodem modo verum justitiæ solem in corda nostra se insinuassee, percipimus quidem ex promptiore divinorum præceptorum obsequela, ex perseverantia & fortitudine in iis ambulandi, ex detersione lepræ spiritualis, ac similibus effectis pœnitentiæ: sed hi omnes inde nascuntur, quòd jam pulsa sit mentis nostræ cæcitas, & per præseuriam solis justitiæ Christi Jesu ex cæcis facti simus videntes, eò quòd qui nos ipsos ignorabamus, jam nos ipsos, ideo & Deum quoque videre, hoc est nosse cœperimus.

3. Ex cognitione sui nascitur humilitas, radius & mater aliarum virtutum. Hæc omnium bonorum

& imo

& imprimis totius sapiētiæ homini causa est, quia
 iustum, bonum, felicem facit, quia Deum docet
 colere, & hominem cuncta perducere ad eum fi-
 nem, ad quem à Deo creati sumus. Ideo tam fre-
 quenter Spiritus sanctus in divinis codicibus ori-
 ginem nostram nobis inculcat. Ipsi Adamo Deus
 dixit ore proprio: *Pulvis, es & in pulverem revertere-* *Gen. 3.*
ris. Per os autem Prophetarum frequentissimè, ut
 per Davidem: *Sciunt gentes quoniam homines sunt.* *Psalms. 9.*
 Per Isaiam se vocat *figulum & plasten*, hominem ve- *Esai. 45.*
 rò vocat *lutum & testam de samijs terra.* Per Jeremi-
 am clamat: *Sicut lutum in manu figuli: sic vos in manu* *Ierem. 18.*
mea. Et per Apostolicam rursus tubam: *Figulum* *Rom. 9.*
luti habere potestatem ex eadem massa facere vas aliud
in honorem, aliud in ignominiam; nec figmentum ei,
qui se finxit, posse dicere, cur me sic finxisti? Superbiam
 rerundit verbi malleo sapientia Syracidæ: *Quid* *Eccl. 10.*
superbis terra & cinis? Hac consideratione se com- *Gen. 18.*
 pescebat magnus credentium pater, & Abraham.
Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis.
 Hoc libamine Deum David placabar: *Recordatus* *Pf. 102.*
est quoniam pulvis sumus: homo sicut scenum dies eius:
tanquam flos agri sic effloret. Et eo vetustior Iobus:
Memento quaso quòd sicut lutum feceris me, & in pul- *Iob. 10. id est*
verem reduces me. Igitur (ò homo) si attenderes *ex argilla*
 quid sit homo, non facilè superbires. Cùm in- *concreta*
 ciderit tibi tumor superbiæ (sic D. Basilus mo- *materia*
 ner.) mox incideretiam tibi tuæ creationis re- *corpus plas-*
 cordatio, quòd de limo terræ sis creatus, & tu- *taueris*
 mor dissipabitur, nasceatur tui contemptus & di- *memm. Ho-*
 splicentia. Si tibi displices, nec superbire licebit, *mil. 11.*
 nec impatientia efferaberis, nec cura erit lascivire;
 flere potius voles, & multa perpeti, & de pœniten-
 tia seridè cogitabis. Quomodo sibi placeat, qui
 se lutum esse reputet? Jactas nobilitatem? non tuâ
 jactas. Sed quid ista nobilitas? revoca primam
 originem, ex luto illa prodiit. Tumes propter
 divi-

divitias? quid illæ nisi lutum, quod contra te densum nimis aggregas? Animos facit pulchritudo, aut robur corporis? illud etiam luto vilius fœdusque futurū, cum in cadaver vertetur. Deniq; quidquid jactas, id totum coram incero iudice Deo sordidum est ac cænosum. Tu ex elementorum immo & spurcissimo creatum te scito: vinceris ab aqua pelluciditate; ab aëre levitate; ab igne activitate; à plantis plerisque colore, odore, & vi medica; ab arboribus altitudine, roboreque; ab apro auditu, à vulture olfactu; ab aranea tactu; à lynce visu; à cervo velocitate; à cane gratitudine; à vulpe vafricie; ab equo robore; ab elephanto corporis mole; à leone animis; à cæteris brutis aliâ atque aliâ dote; denique quod nullum ex corporeis rebus creatum aliud Deo ingratum, invisum, peccatis obnoxium, nullum tot cupiditatibus vagum, tot erroribus illaqueatum, tot periculis expositum, tot terroribus trepidum, tot suspitionibus anxium, tot necessitatibus ærumosum.

Demitte igitur oculos (ô Adam) non in pedes (sic tamen superbiam pavo ponit) sed infra pedū plantas. Hoc est, quod calcas. O quàm hæc utilis meditarior ad mansuetudinem? quantas patientiæ vires tribuit? qualis ad lenitatem & injuriæ condonationem persuasio est? Quid enim est, ô lutum, quod te exasperavit? Suspicio, te contemni? contemnes suspicionem, si lutum esse te meminervis. Dixit quis contra te aliquid acerbius? quid dicere potuit, quod cœni, quod luti dedeceat viliratem? verbera verbis addidit? rectè: censuit humum subigendam. Spiritualem fullonem dilige; subigendo nitelam tibi conciliavit &, ne disflueret, fragili luto soliditatem attulit. Verum nec vulnera defuere ergone memoriam rerines injuriæ acceptæ, vile cœnum? Vide quanto deterior sis levicula flamma: hæc nec vulnere se patitur dissipari; quan-

ri, quanto deterior sis aëre, recolligit se, & confestim coalescit; quanto deterior sis aqua, sulcatur à navi rostrata, sed sulcum fluctu brevi momento confundit. Sola tellus aratro profcissa, liram conservat, sed ex eadem lira fructum progerminat: tu tellure improbior, servas in animo vestigia sectionis, & insuper semen ipsum patientiæ & benè merendi præfocas, daret injuria illa messem vberem, nisi tu frugiperda salix delirares: sævit in te, ô terra, qui te læsit; ignosce, & in illum sis beneficus, metes cū uberiore gaudio, & lætitia securiore.

Ad hæc quo (quæso) pacto materiæ suæ gnarus & memor, illicius carnis se patietur abduci, & mēbris luxuriantibus habenas audebit laxare? nonne cogitabit, quò feror? quid ego? terra; quid illa? cœnum. Egone, ut sus immundus me dem in volutabrum luti? egone ut cœnum amplexer? non faciam. Scio cœnum istud, si abstineam, in cœlum transferbitur: scio, si non abstineo, huic cœno, præter vermes & putredinem, ipsum etiam infernum substernendum. Potius obdurabo, & terram istam pœnitentiæ operibus subigam. Dabit Deus victoriam conanti vincere, qui dedit ut velis resistere. Ex hac continentia & sufferentia gignetur spes, quæ non confundit, & cum spe nascetur prima pœnitentiæ filia, Confessio, & soror ejus gemella Dolor de peccatis. Isti fructus nascuntur ex confusione, quos suffundit proba sui cognitio. Nam qui se penitus novit, vider peccatorū suorū multitudinem & sceditatem, ideo cum publicano non audet oculos in cœlum sustollere, ideo fundit oculis & corde fluentia lachrymarum.

III. CONFIRMATIONIS *locus à necessario.* Notitia sui ad salutem est necessaria. Nam S. Bernardus *Ser. 27. in Cant.* scribit: neminem, qui ratione jam matura præditus sit, sine cognitione sui salvari posse, rationemque reddit, quia de cognitione sui mater salutis
hy.

Gen. 28.

humilitas nascitur, & sanctus timor Domini, qui sicut est initium sapientiæ, sic etiam est initium salutis. Quæso, salutarine potest aliquis, nisi Deus in illo habitet, & ipse in Deo? aut Deum amare quisquam potest, qui Deum non norit? nulla certè ignoti cupido est. Sed Deum nemo novit, nisi se norit. Sic notitia sui, salutis principium est, quemadmodum salutis complementum est amor Dei: amoris quoque Dei principium est notitia sui, eò quod amor Dei nascitur ex notitia Dei, & notitia Dei ex notitia sui. Physici creaturarum rerum ascensiones quasdam constituunt, non absimiles scælæ, quam in somnis Patriarcha Iacob contuitus. Hanc creaturarum scælæ si quis hominum meditabundus parerit conscendere, in primo gradu reperiet res corporeas duntaxat existentes, & sola præditas essentia: ab his se differre statim videt, quia videt vita motuq; proprio seu innato illa carere. Mox ascendit ad ea, quæ & sunt & vivunt: post in tertio gradu reperit genera varia vitæ, motu locali, & sensu præditorum. Quartus gradus homini cum Angelo communis est, quia homo non solum est, vivit, sentitque; sed præterea intelligit, ratiocinatur, providet, sapit, & liberè vult aut non vult. Quæ cum omnia sibi, inesse animadvertit homo, sicque se noverit in summo scælæ bacillo constitutum, simul videt se & alias creaturas nihil habere, quod non à natura superiore & excellentiore Deo Opr. Max. quem in supremo scælæ suggestu reperit, acceperit. Tali gradatione per hanc scælæ ex sui cognitione homo ad Dei notitiam, ex Dei cognitione ad Dei amorem, ex Dei amore ad æternam beatitudinem pervenit. Vnde consequitur, hanc duntaxat scientiam homini necessariam esse: cætera pleraque, quantumvis utilia, tamè (res fidei continentur in Dei cognitione) licere nobis ignorare: seipsum nescire, id vero nulli permissum

missum esse, qui saluus esse velit. Modum viamq; *Scrm. 36.*
 sciendi S. Bernardus triplici termino definit, scire *in Cant.*
 quo ordine, quo studio, quo fine quodque scire o-
 porteat. Ordinem in eo ponit, ut sciamus, id nobis
 prius discendum, quod maturius sit ad salutem;
 nihil autem maturius est ad salutem cognitione
 sui, prima ergo discenda ordine. Finem congruum
 ait ut non ad curiositatem, ad quæstum, ad vanam
 gloriam; sed ad Dei honorem, & proximi utilita-
 tem discamus: quod nemo facere videtur, nisi qui
 vacat sui cognitioni, quia dum se cognoscit, De-
 um cognoscit, & ideo etiam Deum amat: & quia
 Deum amat, etiam proximum diligit: & proinde
 ad Dei gloriam & proximi emolumentum suam
 scientiam dirigit. Studium D. Bernardus pro cona-
 tu posuit, & studii modum esse vult, ut in id incū-
 bamus vehementius, quod charitatem inflamat
 ardentius: nihil autē illi flammæ ardentiores sub-
 jicit, quàm clara Dei cognitio, quæ clarior futura,
 quo se ipsum quis clarius cognoverit: hoc ergo
 studio nobis scientiæ quærendæ, ut plus operæ &
 conatus nostræ cognitioni, quàm rebus aliis im-
 pendamus. Vnde illud necessariò consequitur,
 modum viamque sciendi perfectissimam esse, sei-
 ipsum quàm perfectissimè nosse.

Sunt autē in hac cognitione sui scopuli duo vi-
 tandi, naufragiis nobiles. Prior est, aliena cū pro-
 priis confundere; posterior, nos ipsos à rebus no-
 stris non distinguere. De priore scribit B. Nyssen-
 us, cur, ut multas virtutes, quas possumus non
 acquiramus, & quas acquisivimus facile perdamus,
 unam ac potissimam esse causam, quia pleriq; ne-
 scim⁹ à nostris aliena secernere ac dijudicare. Glo-
 riam, opes, nobilitatem, honores, amicos, no-
 stra esse ducimus, eò quòd nobis illa arridere &
 aesse conspiciamus: fallimur tamen, magnoperè
 fallimur, quia non sunt nostra fluxa illa & fragilia,
 quæ

1.

2.

3.

quæ levis casus aufert in vitis; sit tamen, uti hoc errore decepti, alienorum diligentes, nostra negligamus, & idè utrorumque jacturam facimus: alienorum, quia cum nostra non essent, illa non potuimus retinere: nostrorum, quia quasi non nostra retinere parvi pendimus. Cum igitur externa omnia aliena sint, non tua; cum juberis te nosse, non aliena, sed tua nosse juberis, corpus tuum & animam tuam. D. Basilius, Nysseni frater, vult te non solum inter tua & aliena, sed inter te etiam, & tua distinguere, asserens eum, qui se totum impendit cognitioni (externi hominis) corporis & membrorum, operam ponere non in cognitione sui, sed rerum suarum. Vnde & illud statuit, cum jubemur nosse nos ipsos, hoc præceptum non tam ad corporis nostri, quam ad animæ cognitionem referendum.

IV. *Locus ab incommodis contrarij, vel ignorantia sui.*

Psal. 48.

Ab hac verè nata fuit generis humani calamitas omnis & ruina. David in oda duodequingagesima cecinit: *Homo cum in honore esset non intellexit, ideo comparatus est jumentis insipientibus.* Idè homo omni exutus sapientia, summa dignitate decidit, quia seipsum non cognovit. Sola nostri ignorantia nos jumentis similes reddit; aliarum rerum ignorantia nos similes facit indoctoribus, sed hominibus tamen. Sola sui ignorantia nomen cæcitatatis meretur, cæterarum rerum nescientia cæcitas non est, sed visus quædam imbellicitas, à se remota non cernere defectus est, & infirmitas ejus qua videmus potestatis; sed ne proxima quidem, vel nos ipsos, atque nec nasum videre suum, id jam est oculis orbatum esse. Cæcus igitur est animus, non qui alia à se; sed qui seipsum non cognoscit. Pessima hæc cæcitas duplex est: una eorum, qui cæcos se esse non nesciunt, quorum non difficilis est curatio; alia eorum, qui se videntes autumant,

cum

Jean. 59.

cum sint cæci, (ut ii, quos fumosa & caliginosa
 philautia exoculavit) quorum fermè insanabi-
 lis est ægritudo. Priores similes sunt cæco, quem
 Christus sanavit, oculis ejus illinens sputum lute-
 mistum, hoc est, ante oculos ei objiciens animæ &
 corporis cognitionem. Posteriores sunt similes
 cæcis Pharisæis, qui ab animarum archiatro Iesu
 sanati non fuere; quoniam se cæcos esse non cre-
 diderunt. Qui se nescit ægrum, medicinam respu-
 it, hoc ipso oppressus morbo graviore, quod sani-
 tatem falsò præsumit; qualis ille, qui sui ignarus,
dives sum, aiebat: & nullius egeo. & mox audivit, in Apoc. 3.
verò pauper es, & miserabilis, & cæcus, & nudus.

Quot in discendo progressus nullos faciunt, quia
 se doctos putant? quot manet maculosi vitii, irri-
 sores, detractores, cerebrati, cervicosi, suæ phan-
 tasiæ & voluntati affixi; ut aliorum contempto-
 res, sic admiratores sui, non alia magis ex causa,
 nisi quòd eorum vitia quàm in aliorum incurrunt
 ad spectum, tam ipsorum fugiunt cæcitatem: unde
 se putant cuncta pervidere, sed tamen quid manti-
 cæ sit in tergo non vident.

Sanarant cæcum natum Christus, qui se cæcum
 profitebatur, & venisse se in hunc mundum dicebat
 Christus, in judicium, ut qui non vident, videant, ut
 qui morbum agnoscunt suum, sanentur: addidit,
 & qui vident, cæci fiant, hoc est, ut qui se putant vi-
 dere, & medicum non requirunt, magis in hac cæ-
 citate confirmantur. Pharisæi probè intelligentes,
 se his verbis cæcitatæ animi notari, interrogabāt,
 num ipsos esse cæcos censeret. Respondit Domi-
 nus: Si cæci essetis (judicio vestro) non haberetis pec-
 catum, liberaremini ab hac miseria, peccatū agni-
 tum & confessum à vobis auferrem: si vos sciretis
 esse ægros, ad medicum properaretis: si vos crede-
 retis esse peccatores, ad Agnū, qui tollit peccata mū-
 di, festinaretis. Nunc verò creditis, & dicitis in cor-
 dibus *Habui pō-
 nunt dicere
 pro credere.*

dibus vestris, quia videmus, cæci non sumus, peccatum vestrum non solum apud vos est, sed manet. cæcitas ista, superbiæ vestræ digna merces, non tolleretur, non delebitur, non remitteretur; sed inhærebit, infigetur profundius, & penitus inolefcet.

Paulus ex
caco factus
videns. In
das ex vidē-
te exocula-
tu. Gentilibus
lumen ortū,
Iuāis vela-
men inditū.

Dan 4.
Gen. 2.
Isa 4.
Luc 10.
Exempla
punita huius
ignorantia.
Li. 4. de di-
ctis & factis
Soc.

Non noverat se rex Nebuchodonosor, & solio deturbatur, humana etiam facie ab hominum consortio exturbatur. Non noverat se Protoplastus, & Paradiso voluptatis cum illice uxore expellitur. Non nôrat se Lucifer, & de summo cæli in tartari profundum præcipitatur.

Socraticus Xenophon, dicta præceptoris celebrans, scribit, quemadmodū homines propter cognitionem sui multorum bonorum sibi ac aliis auctores esse possunt, ita propter ignorationem sui multorum malorum aliis, sibi que causam fieri: & qui se ignorant, neque ad regimen sui, neq; ad familiæ aut Reipubl. gubernationem idoneos esse. Plato in Philebo hanc ignorantiam genus improbitatis nominat universæ: in Amoris dicit, nosse se ipsum, esse absolutè sapere; si ignorare esse desipere, & ab hoc præcepto: *Noscote ipsum*, omnem sapientiam & justitiam hujus vitæ dependere: in Alcibiade priore docet, nec prudentem, nec bonum, nec felicem esse posse, qui se ipsum non probe nôrit. Et in Charmide, sine sui notitia non posse quemquam esse temperantem.

Serm de
gradibus su-
perbia.

Serm de o-
bed. par. &
sap. & ser.
28. in Cant.

S. Bernardus aliquando demonstrat omnem inquietis & perturbationis causam nobis esse, quòd curiosius alienis negotiis nos misceamus: hoc autem conringere, qui nostræ cognitioni non satis vacamus. Si te vigilanter, ait, homo attendis, mirum est, si ad aliud unquam intendas. Aliquando docet ex hac ignoratione Dei contemptum, ex hoc contemptu salutis nostræ negligentiam, ex hac deniq; universæ malitiæ venire consummationē, quæ

quæ est desperatio, & hæc proximum inferno præcipitium.

EPILOGUS constabit Paranesi ad eas virtutes quæ ex notitia nostri proficiuntur. Si magnum submissionis animi fuit adiumentum Alexandro Regi Macedonum ægritudo, & sanguis ex vulnere profluens; si ejus patri Philippo quotidiana mortalitatis ante lucem admonitio; si Agathocli Syracusano Regi abacus fictilium testarum, propterea, quod illi Macedones monerentur se homines esse; hic verò quod figulo parente natus esset: quanto magis nos, qui scimus nos & à figulo factos, & ab eodem semper frangi faciles, & ex luto esse fabricatos, summo studio humilitatem, patientiam, continentiam consecrari decebit?

XII. DE EXCELLENTIA, ET DIGNITATE HOMINIS ANTE LAPSUM.

EXORDIUM à dictis infidelium & S. Scriptura de hominis dignitate. Summum planè fuit omnium antiquorum fidelium infideliumque studium exquirendi naturæ humanæ dotes planè admirandas. Hebræi dixerunt, quidquid in reliquis creaturis desideres, id uno in homine reperiri. Propterea Græci hominem *μικρόκοσμον* vocârunt: Pythagoras mensuram rerum cæterarum: Aegyptii dixere quendam paruum & terrenum esse Deum: Persarum Magi rerum omnium vinculum esse, mundi; copulam & hymenæum: Mercurius Trismegistus, ingens esse miraculum: Cicero, cum diis homini esse consociationem, cognationem, stirpem, familiamque. Tam præclare locuti sunt de hominis dignitate cæci illi & infideles. Sed longè magnificentius S. Scriptura; aliquando dicit creatum hominem ad Dei similitudinem, ac imaginē, aliquando illum paulò minorem esse Angelis, aliquando etiam Deum nuncupat. S. Gregorius

Consule Picæ
Mirandulæ
orat. de dignitate hominis, &
R. P. Martinum del Rio
orat. sex. de notitia sui, & Anton. Possevinæ lib. 1. Bibliotheca selecta c. 1.

Psal. 81.
Ioan.
Lib. de a-